

Volná skleněná plastika, objekt, instalace

Tereza Kurčíková

Bakalářská práce
2010/11

 Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta multimediálních komunikací

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta multimediálních komunikací
Ústav prostorového a produktového designu
akademický rok: 2010/2011

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Tereza KURČÍKOVÁ**
Osobní číslo: **K08459**
Studijní program: **B 8206 Výtvarná umění**
Studijní obor: **Multimedia a design – Design skla**

Téma práce: **Volná skleněná plastika, objekt, instalace**

Zásady pro vypracování:

Konzultace s vedoucím bakalářské práce
Zpracování návrhů, grafické a prostorové studie
Vypracování písemné doprovodné zprávy zahrnující všechny etapy návrhu
Fotodokumentace
Obeznamení s technologií
Realizace v materiálu

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/umělecké dílo**

Seznam odborné literatury:

Sklářství, Vlastimil Vondruška, ISBN 80-247-0261-4

Základy technologie silikátů, Jan Hlaváč, 04-816-88

Umění 20. století, Karl Ruhrberg, ISBN 80-7209-521-8

Artoday Současné světové umění, Edward Lucie-Smith, ISBN 8085871971

České a slovenské sklo v exilu, Sylva Petrová, ISBN 978-80-86970-49-3

Ženy v umění, Uta Grosenick, ISBN 8072096265

Vedoucí bakalářské práce:

MgA. Petr Stanický, MFA

Ústav prostorového a produktového designu

Datum zadání bakalářské práce:

1. prosince 2010

Termín odevzdání bakalářské práce:

20. května 2011

Ve Zlíně dne 31. ledna 2011

doc. MgA. Jana Janíková, ArtD.

Janíková
děkanka

MgA. Petr Stanický, MFA

ředitel ústavu
Stanický

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ/DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské/diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská/diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému a bude dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou/diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou/diplomovou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské/diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské/diplomové práce využít ke komerčním účelům.

Ve Zlíně 22.3.2011

TEREZA KURČÍKOVÁ Kurčíková
.....
Jméno, příjmení, podpis

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlédnutí veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacího zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst. 3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělků jim dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlídnou k výši výdělků dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Hlavní inspirací pro moji bakalářskou práci jsou vzpomínky z dětství a vyprávění mé babičky, které se vztahují k ustřiženým vlasům. Mým cílem je na základě těchto vzpomínek vytvořit skleněné objekty v kombinaci s optickými vlákny.

V teoretické části se zabývám svými vzpomínkami a loveckými trofejemi, které mají pro mě symbolický význam. Dále se zaměřuji na umělkyně, jejichž tvorba je pro mne podstatná a inspirující.

V praktické části se věnuji navrhování a realizaci.

Klíčová slova: vlasy, optická vlákna, sklo, trofej

ABSTRACT

The main inspiration for my work are my childhood memories and my Grandmother's stories, which are related to cut off hair and all the changes we have to go through during our lifetime. My point is to create glass objects based on these memories and combine them with optical fibers.

In the theoretical part I'm dealing with such memories and symbolical hunting trophies. Another part is focused on other artists who are important and inspiring for me.

The practical part is about concepts and the realization itself.

Keywords: hair, optical fibers, glass, trophy

V první řadě bych ráda poděkovala vedoucímu práce panu MgA. Petru Stanickému a asistenci MgA. Michaelae Spružinové za konzultace estetického i technického řešení v průběhu tvorby.

Panu Filipu Vápovi děkuji za pomoc při realizaci sádrových forem.

Na závěr bych chtěla poděkovat mojí rodině za podporu a poskytnutí některých informací.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická, nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	8
I TEORETICKÁ ČÁST	9
1 Z MÉHO DĚTSTVÍ	10
1.1 BABIČKA.....	10
1.1 VLASY	11
2 LOVECKÉ TROFEJE	14
3 ŽENY V UMĚNÍ	16
3.1 LOUISE BOURGEOIS	16
3.2 PŘÍKLADY DĚL	17
3.2.1 Otcova destrukce	18
3.2.2 Maman.....	18
3.3 TRACEY EMIN	20
3.4 PŘÍKLADY DĚL	20
3.4.1 Každý, s kým jsem kdy spala v letech 1963 - 1995	20
3.4.2 Moje postel.....	21
3.5 EVA KOŽÁTKOVÁ	22
3.6 PŘÍKLADY DĚL	22
3.6.1 Cesta do školy	23
3.6.2 Pokoj 207	25
II PRAKTICKÁ ČÁST	26
4 KONCEPT	27
4.1 PODSTAVEC.....	27
4.1.1 Postup práce	30
4.2 HLAVA	33
4.2.1 Optická vlákna	34
ZÁVĚR	36
SEZNAM OBRÁZKŮ	37
SEZNAM OBRÁZKŮ	38
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	39

ÚVOD

Úvodem své bakalářské práce bych chtěla říct, že jsem si záměrně zvolila toto téma, protože to pro mne znamená možnost volného sebevyjádření a nijak mě neomezuje při práci se sklem.

Uznávám, že jsem na začátku měla trochu problémy s vytvořením vlastního konceptu, ale časem mi pomohla technika tzv. volného psaní, kdy jsem sama o sobě zjistila, že je pro mne důležité přistupovat ke své práci v určité osobní rovině. Během tohoto psaní jsem se často vracela ke vzpomínkám z dětství, které se ve mně určitým způsobem promítají do současnosti.

Bakalářskou práci mám proto založenou na jedné konkrétní vzpomínce, na kterou jsem si vybavila nedávno, když jsem procházela důležitou změnou osobního života. Jako pomůcka pro překonání těchto problémů mi pomohlo ostříhání mých dlouhých vlasů, na které jsem do té doby byla pyšná, a hrály v mém životě důležitou roli. Ustřižené vlasy jsem si uschovala a vytvořila z nich artefakt své minulosti, „trofej“ kterou jsem se rozhodla dále zpracovávat.

Když jsem přemýšlela co bych ze svých ustřižených vlasů vytvořila, vzpomněla jsem si právě na dětství, kdy jsem už podobný, ne-li stejný svazek ustřižených vlasů viděla. A tato vzpomínka se stala odrazovým můstkem pro moji bakalářskou práci.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 Z MÉHO DĚTSTVÍ

Dětství je důležitá část v našich životech, ovlivňující celý náš život. Pro mě to bylo období snů a radosti, kdy jsem se cítila bezpečně a nahlížela jsem na všechno mnohem optimističtěji. Často se ráda do těch let ve své mysli vracím, ne protože bych dnes necítila radost nebo bezpečí, ale protože na dětství nikdy nechci zapomenout. Velikou roli v tomto období hraje má babička.

1.1 Babička

Babičkou jsem byla jako malá hodně ovlivněna a trávila jsem s ní hodně času. Pochází z vesnice, a i přesto, že žije už od své svatby s dědou ve městě, v panelovém bytě, vždy zůstala svá a nikdy se s městským životem neztotožnila. Už jako malá jsem ji vnímala jako takovou „babku kořenářku“ a dokonce jsem si jeden čas myslela, že je „čarodějnice“, protože sbírala bylinky, znala na každou nemoc přírodní lék a lidi z okolí za ni chodili pro rady.

Moje babička byla a je v mnohém zvláštní, např. vyrábí si na podzim domácí šlapané kysele zeli a rozbité nádoby slepuje žvýkačkami. Také je hodně pověřčivá, když spadne obraz ze stěny, tak volá všem z rodiny, aby se přesvědčila, že jsou všichni v pořádku. Dalším jejím zvláštním zvykem je to, že odjakživa shromažďuje věci, které pro ni mají citovou hodnotu, např. jízdenky z cest, staré pohledy, lístky do kina apod.

Ráda vzpomínám na zážitek z dětství, když jednoho dne babička zjistila, že můj mladší bratr sbírá minerální kameny tak darovala mu své žlučové kameny, které jí byly vyoperovány po operaci žlučníku. Dnes si to doma vyprávíme a smějeme se tomu, ale v té době to byl pro moje rodiče velký šok.

1.2 Vlasy

Jednou z věcí, které si nejvíc pamatuji z pravidelných návštěv u svých prarodičů je, vyprávění příběhu o tom, jak moje teta a mamka měly celé dětství až do své puberty krásné, dlouhé vlasy a musely si je nechat ostříhat kvůli vším, které chytily od svých spolužaček ve škole. A zbytky těchto vlasů si babička svázala do culíků a celou dobu je měla schované v truhle na památku. Tyto vlasy mi pak často s pyšným výrazem ve tváři ukazovala a já jsem tento rituál brala jako něco posvátného.

Obr1: „Moje maminka a teta“

Vzpomínám si, že jsem v té době měla hodně bujnou fantazii a představovala jsem si, že tyto vlasy kdysi patřily vílám. Připadaly mi totiž neskutečně dlouhé a krásné. Vnímala jsem je tak, protože jsem ve svém dětství nikdy dlouhé vlasy mít nemohla. Až do mých třinácti let mně pravidelně stříhala maminka na krátké mikádo s ofinou. Pokaždé, když mi vlasy dorostly do určité délky, tak mi je ostříhala zpět. Vybavuji si, že jsem na ní byla dlouho naštvaná i proto jak mně oblékala podle sebe. Nelíbilo se mi, jak dlouho mně chtěla ovlivňovat.

Toto období skončilo s nástupem mé puberty a já jsem si je konečně mohla nechat narůst. Byla jsem na to pyšná a staly se mojí chloubou. Dlouho jsem si pak myslela, že jsou mojí důležitou součástí a lidé mně díky nim přijímají lépe mezi sebe. Nosila jsem je často rozpuštěné, nebo v rozčuchaném drdolu a nikdy o ně příliš nepečovala, měla jsem na nich ráda právě jejich přirozenost a způsob jakým se vlnily, tvarovaly. Brala jsem je jako vzpouru vůči mé matce, protože mi je často chtěla zkracovat.

Takto dlouhé vlasy jsem měla do svých dvaadvaceti let, kdy jsem najednou měla pocit, že se potřebuji změnit. Ten pocit zažil asi každý, pocit, kdy se člověk ráno probudí a řekne si z ničeho nic, že něco na sobě změní. Ať už to souvisí s prací nebo rozchodem partnera, či výměnou starých přátel se kterými si už člověk nemá co říci. Může to znít absurdně, ale já jsem tyto pocity zažila právě se svými vlasy. Cítila jsem, že se jich musím zbavit, přestaly být pro mě ze dne na den důležité. Říká se, že když se žena chce změnit, tak první co změní, jsou její vlasy. A u mě to tak opravdu bylo.

Paradoxně jsem se nechala ostříhat na mikádo, které jsem nosívala jako malá holka. Zbylé vlasy jsem svázala do culíku a schovala je symbolicky na památku, tak jak to před lety udělala má babička. Musím uznat, že první týden po takto prodělané změně jsem se cítila zvláštně, tak nějak svobodněji. Vnímala jsem to jako proměnu a i lidé v mém okolí mi začali říkat, že jsem se změnila.

Obr 2: ustřižené vlasy

V nedávné době jsem, kdy jsem se začala vracet k těmto vzpomínkám a zaobírat se ustřiženými vlasy v mé rodině se mi vytvořil v hlavě nápad všechny naše vlasy symbolicky spojit. Ale nebyla jsem si vůbec jistá zda-li je má babička stále u sebe a zda jsou ještě zachovalé - přece jenom ležely přes třicet let ve starožitné truhle.

Po několika dnech rozmýšlení jsem jí zkusila zavolat a byla jsem mile překvapena, jednak proto, že je stále uchovávala a také proto, že byla mým nápadem opravdu nadšená. Dala mi je bez sebemenších námitek a ihned po telefonátu se mi dostaly prakticky do rukou. Dalším mým překvapením bylo to, že ty „krásné vlasy“, které jsem vždycky tak obdivovala,

mi najednou mi přišly obyčejné a téměř totožné jako ty mé. Jsou dokonce i stejně dlouhé a je fascinující, že na nich nejde poznat, jak moc jsou staré.

Vlasy, z nichž vycházím, jsou pro mě důležitým prvkem, který mi připomíná dobu, kdy jsem dospívala a jakým způsobem jsem sama sebe vnímala. Uvědomuji si, že jsem se za uplynulý rok dost vnitřně změnila. A proto mají symbolický význam této proměny.

Stejně tak jako vlasy mé tety a maminky, které si babička schovala. Pro ni byly symbolem jejich dětství a časem, který s nimi strávila, jako jejich matka než dospěly.

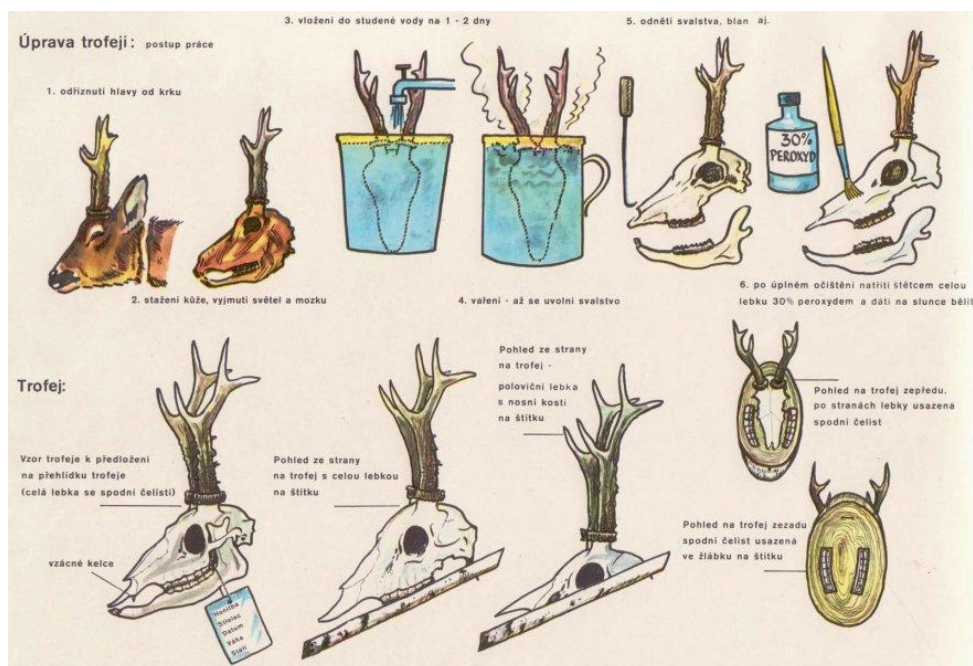
Mým hlavním záměrem tedy je, jak už bylo na začátku řečeno, spojit naše vlasy a vytvořit z nich upomínkové předměty v kombinaci se sklem, které má neuvěřitelnou životnost.

2 LOVECKÉ TROFEJE

Inspiruji se loveckými trofejemi, protože vnímám jistou spojitost mezi parožím, které je ozdobou srnčí hlavy, a vlasy, které zkrášlují ženy. Oba dva tyto porosty určují celkový vzhled.

Lovecké trofeje jsou vyráběny z parohů patřícím jelenovitým samcům, např. daňkům, srncům, jelenům a muflonům. V životě těchto zvířat hrají důležitou roli, v sociálním zařazování se do skupiny, v boji proti predátorům a k soubojům se soky v období říje. Každým rokem jim narůstají nové a po skončení říje je zase shazují. Platí, že čím je starší samec, tím má větší parohe. Jejich velikost ale neovlivňuje jen stáří, ale určují je i podmínky, ve kterých jedinci žijí a kvalita jejich stravy. V období říje, které probíhá v září až do poloviny října, se začínají konat myslivecké lovy na tzv. honitbách, což jsou pozemky, na kterých je povoleno vykonávat myslivost. Účelem těchto lovů je redukce zvěře a vyčlenění samců, kteří jsou přestárlí a stávají se „škodnou“.

Z ulovených zvířat se pak vypreparují parohe s celou hlavou, nebo jen s lebkou či její částí a přitlučou se na dřevěné podstavce tzv. štíty, které jsou často ručně vyřezávané s lesními motivy či jsou olemovány dubovými ratolestmi. Vyrábějí se i jednoduché varianty, které jsou vyfrézované do lipového nebo kaštanového dřeva. Rozměr podstavce bývá většinou přizpůsoben rozměrům trofeje.

Obr 3: Úprava loveckých trofejí

Takto upravené trofeje jsou často vystavovány na hodnotitelských mysliveckých přehlídkách, kde je hodnotí odborná porota podle mezinárodního řádu, kterou sestavila Rada pro lov a ochranu zvířete. Posuzuje se velikost a obvod paroží, jeho souměrnost a stáří samce, hlavně pak provedení a úprava trofejí. Za necitlivost se strhávají body. Smyslem těchto akcí je sdružit myslivce a především mít kontrolu ze strany Orgánu státní správy myslivosti. Dále se tyto lovecké trofeje využívají jako závěsné dekorace, sloužící jako upomínka na lov.

Obr 4: Obrázek z přehlídky trofejí

3 ŽENY V UMĚNÍ

Ve své práci chci využít osobní vzpomínek a pocitů, které jsou pro mě samotnou důležité. Vždy se mi nejvíce líbila díla umělců, která vycházela z jejich vlastních prožitků a zkušeností. Proto se chci v této části zaměřit na významné ženy v umění, které pracující tímto způsobem a dávají do své tvorby kus sebe.

Louise Bourgeois a Tracey Emin jsem si vybrala pro jejich citlivou a expresní tvorbu. Tyto ženy se řadí do tzv. ženského umění. *„Kategorii ženského či femininního umění má smysl používat v případě, kdy umělkyně svou tvorbou postihuje subjektivní prožitek vlastní rodové role, jakožto sociálně a biologicky podmíněného jevu. Tato zkušenost se může týkat nej-různějších oblastí lidského konání (od mateřství až po politiku), a proto neexistuje výčet „ženských“ přístupů a témat. Přesto lze identifikovat náměty, které jsou častěji než jiné spojovány s uměním vytvářeným ženami, jako například tělesnost, intimní sféra, móda, domácí práce atd.“¹*

Dále se zabývám Evou Kořátkovou, protože ji v naší výtvarné scéně vnímám a zajímám se o její práce, které mně baví. Líbí se mi pro svoji jednoduchost, hravost a čistý koncept. Uvědomuji si, že její tvorba je trochu odlišná od předchozích umělkyň ale mně zaujala tím, co vytváří a jakým způsobem komunikuje s divákem.

3.1 Louise Bourgeois * 25. 12. 1911- 31. 5. 2010

Tato francouzsko-americká sochařka mně oslovila a ovlivnila svojí hlubokou emocionální tvorbou, která vychází převážně z autorčiny životní zkušenosti a pocitů. Patří k nejvýznamnějším umělcům 20. století. Je jednou z prvních umělkyň, které se zabývaly instalacemi a kombinovaly různé materiály. Ústředním tématem jejich děl je často trauma z dětství, vyrovnávání se s vlastní sexualitou, bolestí, úzkostí, strachem a se smrtí.

„Zatímco většina výtvarných umělců se zabývá formálními inovacemi, je Louise Bourgeoisová fixována na instinkty, intuici a vlastní podvědomí.“² Pracuje s abstrakcí a organickými tvary, připomínající lidské fragmenty.

Louisiiny sochy a instalace se vyznačují také svou rozmanitostí a dvojsmyslností. Většinou jsou plné protikladů, působí na mně křehce, zranitelně a zároveň z nich sálá obrovská síla a energie. Některé práce vnímám jako důkaz vnitřního boje, kdy se autorka s danou situací smiřuje a také proti ní prudce atakuje. Její odkaz, který po sobě zanechala, hovoří sám za sebe, vypovídá o vyzrálosti a moudrosti. Je obdivuhodné, kolik toho dokázala vytvořit i ve svých posledních letech.

„Z jejího životopisu se dovídáme, že rodina Louisy Bourgeoisové vedla tkalcovskou dílnu na restaurování historických tapisérií ve francouzském Choisy-le-Roi. Rodiče pověřily nadanou dceru, aby kazy v textiliích vyplňovala kresbami a vypracovávala návrhy na jejich opravu. Po maturitě studovala Bourgeoisová nejprve na Sorboně matematiku. Od poloviny třicátých let navštěvovala různé umělecké školy a nakonec se stala žákyní Fernanda Légera. Provdala se za amerického kunhistorika Roberta Goldwatera a roku 1938 přesídlila do New Yorku, kde do roku 1940 pokračovala ve studiu umění na Art Students League.“³ „Tam se Bourgeoisová spřátelila s evropskými azylanty Marcellem Duchampem, Joanem Miróem a Yvesem Tanguym a brzy s nimi začala vystavovat. První samostatnou výstavu kreseb, grafiky a soch měla v roce 1945 v newyorské galerii Berthy Schaeferové.“⁴

3.2 PŘÍKLADY DĚL

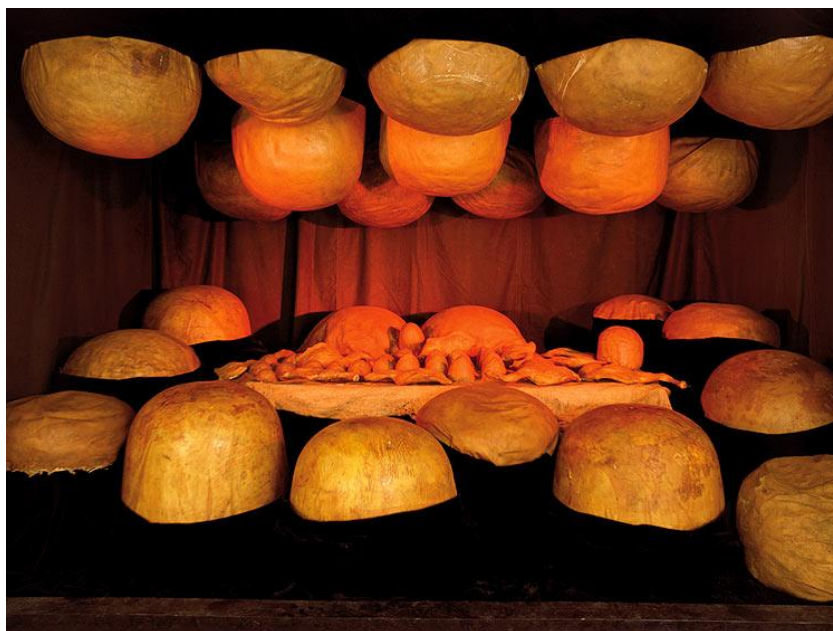
V této části jsem se záměrně zaměřila na díla, kde se autorka retrospektivně vrací ke svému dětství a zpracovává svá stará rodinná traumata. Vychází z pocitů komplikovaných vztahů, které měla se svým otcem a matkou. Jedná se o intimní výpovědi, kdy její diktátorský otec měl poměr s anglickou chůvou a matka to musela v tichosti snášet. Celá rodina, i s otcovou milenkou, žila po deset let pod jednou střechou.

Louis musela snášet tuto nesnesitelnou dusnou atmosféru, emocionální výstupy matky, která se nikdy svému manželu nevzepřela a občas se vybíjela na svých dětech. Svého otce nenáviděla a zároveň milovala, protože se k ní celý život choval, jako k malému dítěti a paradoxem bylo, že ji kupoval oblečení pro dospělé.

3.2.1 Otcova destrukce

Otcova destrukce je jednou z prvních sochařčiných instalací, vytvářející dojem jídelní místnosti ale i zároveň ložnice. Uprostřed se nachází socha, symbolizující jídelní stůl, kde je dominantní otec zlikvidován svými tyranizovanými dětmi.

„Roku 1974 ve velkoprostorové skulptuře Destruction of the father (otcova destrukce) inscenovala Bourgeoisová symbolickou otcovraždu uprostřed děsuplné krajiny s vyvýšenými připomínajícími zámotky či vejce a se shora dolů k divákům klesajícími bujnými kulovitými tvary. Práce byla inspirována její dětskou fantazií, tajným přáním na jídelním stole zhltnout svého nevěrného otce, který podváděl matku s milenkou“⁵

Obr 5: Otcova destrukce

3.2.2 Maman

Dalším působivým autobiografickým dílem je série soch nazvaných Maman (maminka). Vyrobené jsou z bronzu, nerezové oceli a obsahují vejce z mramoru. Tyto obrovité pavouky začala autorka vytvářet na konci 90. let a v roce 1999 se jí naskytlá příležitost vytvořit jednu skulpturu pro Tate Modern, která byla umístěn do Turbínové haly. Ostatní pavouci byly časem rozmístěny po významných světových muzeích, jako např. Guggenheimovo muzeum v Bilbao, Národní galerii v Kanadě a v Mori Art Museum, v Tokiu.

Obr 6: Maman v Tate Modern v Turbínové hale

Série těchto pavouků představuje samičku a oslavuje mateřskou péči a obětavost. Autorka v nich reflektuje vztah ke své matce a je ovlivněna do jisté míry prostředím staré gobelínky, kde obě pracovaly. „Pavouk však není jen hrozný predátor rafinovaně lovící svou kořist, pavouk je též ochránce, starostlivá matka, která denně spravuje své síť.“⁶

„Účinnost těchto prací spočívá v napětí mezi autobiografickými prvky a metaforickým, formálně vykonstruovaným jazykem, který je s to nabízet projekční prostor pro vlastní vzpomínkové konstrukce také divákům a umožňuje jim tak vracet se ve fantazii ke svým tužbám.“⁷

Obr 7: Maman před Guggenheimovým muzeem

3.3 Tracey Emin *1963

„Tracey Emin’s art is one of disclosure, using her life events as inspiration for works ranging from painting, drawing, video and installation, to photography, needlework and sculpture. Emin reveals her hopes, humiliations, failures and successes in candid and, at times, excoriating work that is frequently both tragic and humorous.“⁸

V mládí vyrůstala v Margarete v hrabství Kent, který její otec vlastnil, později začal podnik upadat a Eminové rodina začala žít v nuzných poměrech. *„Umění studovala nejdříve na Maidstone College of Art a později také na Royal College of Art v Londýně. V té době se velmi zajímala o expresionismus a jeho hlavní představitele a její vlastní tvorba byla velmi ovlivněna jejich díly. Žádné z těchto jejích obrazů se do dnešní doby nezachovaly, neboť je sama zničila po tom, co prodělala potrat, který sama nazvala svou ‚sebevraždou emocí.‘“⁹*

Dnes je Tracey Emin známá umělkyně, která se zařazuje do skupiny Mladých britských umělců. Do této skupiny patří také známý umělec Damien Hirst a mecenášem je reklamní magnát a sběratel umění Charles Saatchi.

3.4 Příklady děl

Tvorba Tracey Emin má podobný charakteristický znak jako tvorba Louise Bourgeois. Obě autorky se ve svých dílech vracejí k traumatickým zážitkům s překvapivou upřímností, ale liší se způsobem zpracování. Louise je mnohem starší a pochází z jiné generace umělců, která je ovlivněna surrealismem a abstrakcí. Naopak Tracey je mnohem mladší, bouřlivější a využívá různá média. *„Úrodnou půdou pro takovéto vášnivé i hořké příběhy je samo umělecké dílo Tracey Eminové – dochází v něm totiž k nelitosnému inscenování biografie, s takřka až šokující nezastřenou, zdánlivě exhibicionistickou přímostí. Z diváka se stává doslova voyeur, který tu může uspokojovat svou jinak jen masovými médii naplňovanou potřebu potěšení ze senzace a ‚lidský zájem‘.“¹⁰*

3.4.1 Každý, s kým jsem kdy spala v letech 1963-1995

Jde o instalaci, kterou představoval obrovský, modrý stan, vážící 10 tun. Zahrnuje vyšitá jména autorčiných sexuálních partnerů a také příbuzných, rodičů, kamarádů z dětství a jejich nenarozených dětí, které v 18 letech potratila. Překvapující je, že je zde také vyšitá jmenovka s autorčíným jménem.

„Eminová si znovu vyvolává v paměti intimní okamžiky; scény, jež pravděpodobně každý z nás už někde v nějakém stanu prožil. Stan navíc úmyslně navozuje různé asociace: předporodní bezpečnost, prázdninové radosti (v mládí), ale i kočovný život a zoufalý shon.“¹¹

Obr 8: Každý, s kým jsem kdy spala v letech 1963-1995

3.4.2 Moje postel 1999

Toto dílo bylo vystaveno v roce 1999 v Tate galery a bylo zakoupeno Charlesem Saatchim za 150 000. liber. Způsobilo značný mediální rozruch, jakým způsobem, zde autorka veřejně odhaluje velice intimní detaily ze svého života. Jedná se v podstatě o část ložnice, kde autorka trávila svůj čas. Objektem instalace je neustlaná postel, kde jsou prostěradla obarvena tělesnými sekrety a okolo postele jsou poházené prázdné láhve, nedopalky cigaret, kondomy a špinavé použité prádlo.

Obr. 9: „Moje postel“

3.5 Eva Koťátková

Poprvé jsem se s Koťátkovou setkala na výstavě 12. 2. 2010 v Galerii Kabinet T ve Zlíně, která se nazývala Rozhovor přes stěnu. Název vycházel z ústředního projektu, kde autorka zkoumala sousedské vztahy. Tento proces zkoumání aplikovala sama na sobě.

„Na okenním parapetu zanechala vzkaz s nabídkou k dopisování. Sousedka po delší době nabídku přijala a několik týdnů si spolu obě poměrně čile dopisovaly.“¹² „Zvědavost dvou lidí tak dala vzniknout zajímavému projektu. Citlivá performance, která se do galerie dostává ve formě přepsaných dopisů, velmi vzdáleně připomíná sociologický průzkum.“¹³

Úseky těchto konverzací byly nainstalovány velmi jednoduše a vtipně. Část, kterou psala autorka výstavy, byla umístěna na jedné straně zdi a na druhé byly odpovědi její sousedky.

Eva Koťátková je absolventkou pražské AVU ateliéru Vladimíra Skrepla a Jiřího Kovan-
dy, byla rok na stáži na UMPRUM v ateliéru Jiřího Davida.

V roce 2007 získala cenu Jindřicha Chalupického. *„Projekt, který vystavila na finálovém klání Chalupického Za, mezi, nad, pod, v (pokoji), (2007) ohledával a překračoval hranice jejího osobního prostoru a konvečního pohybování se v něm. Autorka se zavřela na několik dní ve svém bytě a zčásti až kovandovsky prostými akcemi jej postupně naplňovala novými funkcemi a významy.“¹⁴ V tomto projektu dobře využila omezený prostor galerie Jelení ve svůj prospěch. „Do expozice se vstupuje, či spíše vlézá tunelem, který se opravdu stal přirozenou součástí stísněného dvorku galerie.“¹⁵*

3.6 PŘÍKLADY DĚL

Zaujal mě především způsob autorčiny práce, kde využívá kolektivní zkušenosti, které nás obklopují a jejich zákonitosti jsou nám důvěrně známé.

„Svým hravým, ale nikoliv povrchním způsobem zkoumá role a pozice člověka v sociálním systému a jeho osobním prostředí, v němž se každodenně pohybuje. Jakýmkoliv vychýlením z rovnovážného stavu se dává do pohybu série kauzalit, která se složitou cestou vrací do nové vyváženosti.“¹⁶

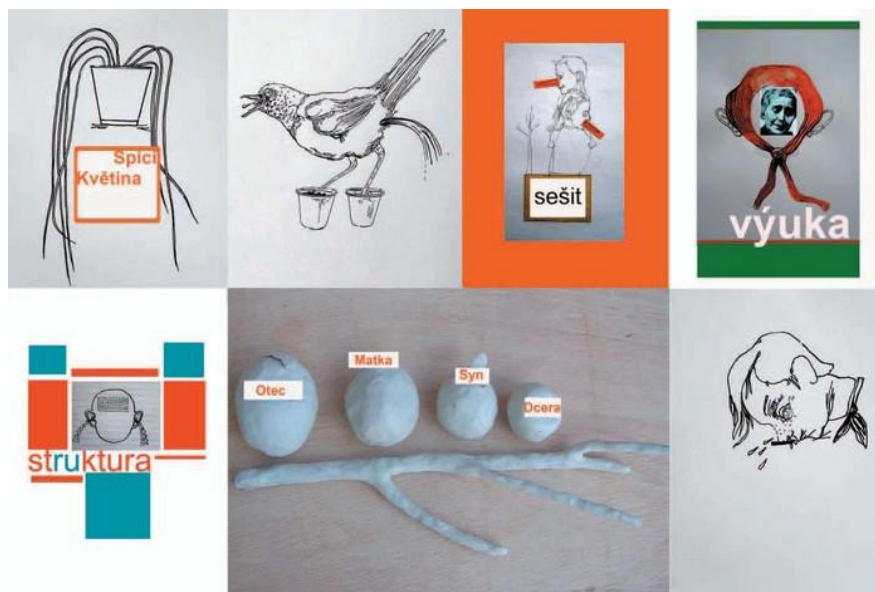
„Řešená témata možná zavánějí potlačovanými traumaty. Na výstavách Evy opakovaně nacházíme návraty k (traumatům) dětství, mnohdy brutální kresby bizarně zmučených, deformovaných lidských postav, zkoumání vztahu jednotlivce k vnucenému systému. Přes tato těžká témata a kruté obrazy se s tvorbou Evy pojí už řadu let přídavné slovo „hravé“. Svými projekty neustále dokazuje, že neztratila spojení se svým dětstvím. Fantazie zůstala nesvázána konvencemi.“¹⁷

3.6.1 Cesta do školy / 2008

Jedná se o projekt, který je součástí diplomové práce na AVU, který byl vystaven v galerii Václava Špály. *„Původním záměrem projektu Cesta do školy byla snaha proniknout do konkrétního a zároveň abstraktního prostoru školy a zaznamenat dění, které se v něm odehrává z pozice člověka, který nepodléhá školnímu řádu, jehož čas neurčuje rozvrh hodin a jemuž zasedací pořádek nevykazuje žádné místo.“¹⁸*

Autorka oslovila svou starou základní školu, kterou kdysi sama navštěvovala devět let. Ale bohužel ta s ní nechtěla spolupracovat. Tak se zaměřila na cestu do školy. *„Cesta do školy je obrazem přechodu člověka z intimního prostředí rodiny do širších společenských vztahů“¹⁹*

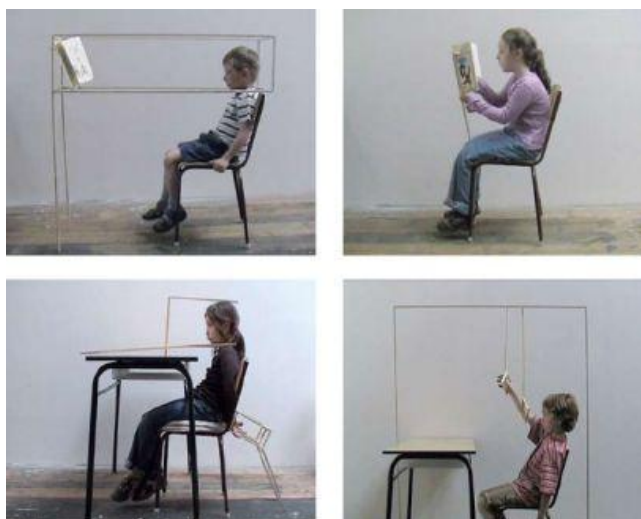
Každý den vycházela brzo ráno a snažila se zapojit ke skupince mladých žáků, se kterými absolvovala stejnou trasu, kterou chodívala jako malá. Na sobě měla svou starou aktovku, obnošený svetr a botasky. *„Pozornost žáků, kterou tím budila, časem začala ochabovat a ona pozorovala přechod člověka z intimního prostředí rodiny do širších společenských vztahů, prolínání ranní rozespalosti s principem reality.“²⁰*

Obr. 10: grafické a kresebné studie

Z těchto cest pak vycházela ve svých kresbách, inspirací jí byla ilustrace dětských čítanek. „Znázorňuje žáky jako figury kráčející s aktovkami na zádech nebo zastavených v chůzi, často v nepřírodných pozicích. Opakuje motiv žáka jako mechanismu složeného z nesourodých prvků, z trubic, vývodů, nádob a proudící kapaliny.“²¹

„Pomocí kreseb, objektů, performancí a videí vytvořila jakýsi průchozí model toho, čemu všemu nás škola učí.“²²

Obr. 11: Destrukce těla

3.6.2 Pokoj 207 / 2011

1. 3. 2011 probíhala výstava v Galerii 207 nazvána Pokoj 207. Koťátková se inspirovala skutečným pokojem, který kdysi existoval v Anglii. Byl součástí nemocnice pro duševně choré. V této místnosti se často rozhodovalo o stavu pacienta, který byl v nelidských podmínkách vystaven veřejnosti a pozorován ošetřovateli. Ve většině případech, byl pak umístěn do léčebny. *„Autorka tento krutý historický fakt neilustruje, ale ukazuje vlastní interpretaci zapadající do kontextu její dosavadní tvorby.“²³*

Tuto práci jsem si záměrně vybrala pro srovnání předchozí instalace „Moje postel“ od Tracy Emin. Obě dvě díla se shodují v tom, že jsou autentická a autorky zde trávily určitou dobu. Tak jak své postele a okolí zanechaly, tak je i vystavily. Ze zbylých stop může divák zkoumat prostředí a domýšlet si celý příběh.

Podle mého názoru, největší odlišností těchto děl spočívá ve způsobu prožívání doby, kdy tu autorky pobývaly. V instalaci Tracy Emin se lze vcítit do jejích chaotických a depresivních nálad, kdežto u Koťátkové vnímám, že autorka se zde uzavřela, chtěla tak zkoumat sama sebe v izolaci a osamění.

„Pokoj také může být metaforou nějakého většího, třeba i myšlenkového prostoru, do kterého se nás někdo (nebo my sami) z nějakého důvodu snaží uzavřít před společností a světem. Může to být i malá část někde uvnitř našeho vědomí, do které se snažíme uzamknout a týrat tu naši část, jež se snažíme skrývat před světem nebo ji chceme násilně změnit.“²⁴

Obr. 12: pohled od pokoje v Galerii 207

II. PRAKTICKÁ ČÁST

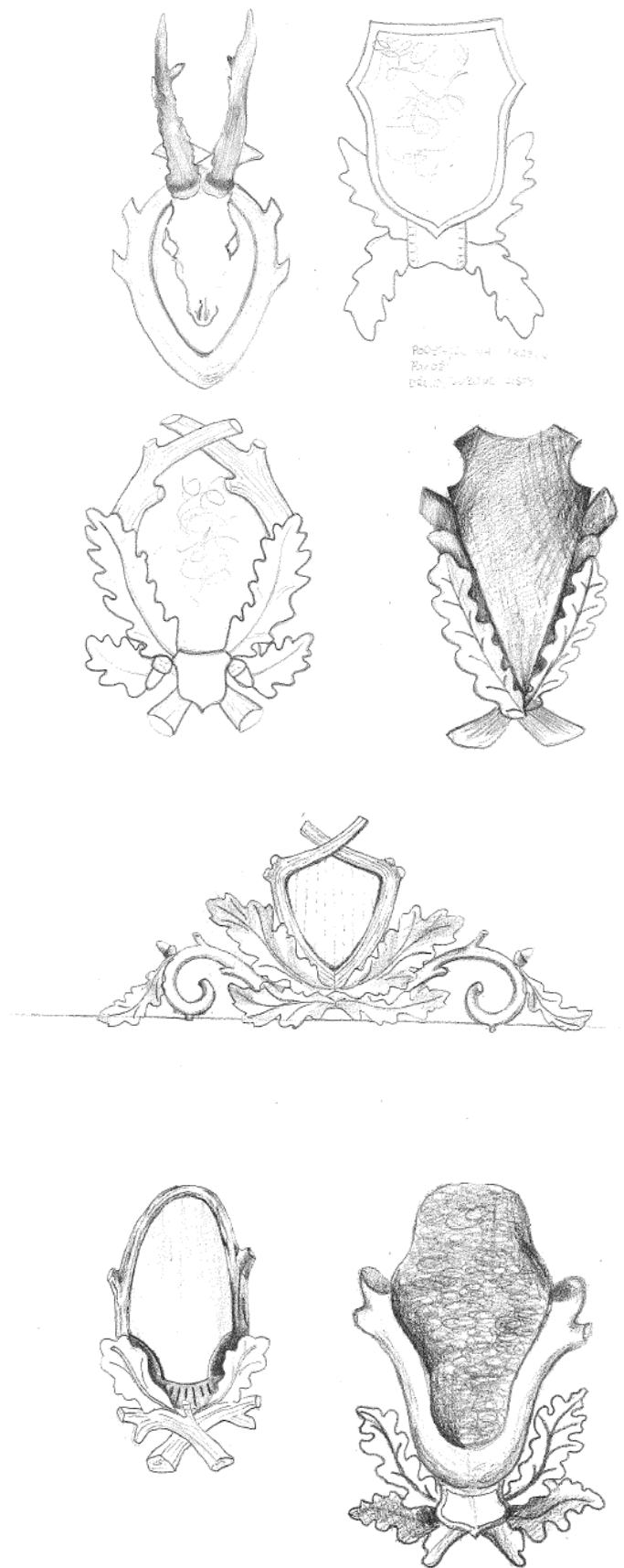
4 KONCEPT

Prvotní myšlenkou mé práce bylo vytvořit tři upomínkové objekty kombinované s vlasy. Od tohoto nápadu se odvíjel celý koncept spojený s dětstvím. Jenže v průběhu skicování a zkoušek materiálu jsem zjistila, že manipulace s lidskými vlasy je náročná a celkový vzhled konečné práce by mohl působit příliš morbidně.

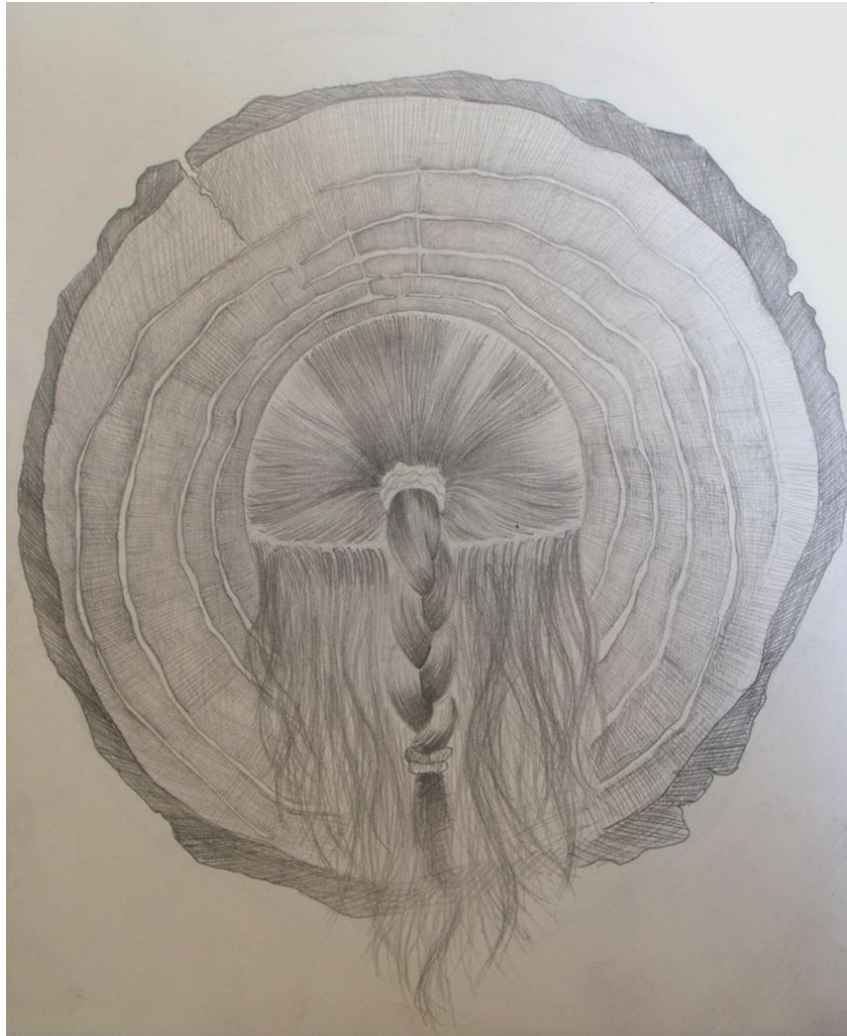
Přemýšlela jsem o vhodném materiálu, připomínající vlasy svou strukturou. Potřebovala jsem materiál, který bude kompatibilní ke sklu a vyvolával by mystický dojem. Takový jaký jsem já cítila v dětství, když jsem pohlížela na vlasy mé tety a maminky. Proto jsem se rozhodla použít optická vlákna, která vodí částečně světlo.

4.1 Podstavec

Na začátku navrhování své práce jsem se zabývala loveckými trofejemi, zkoumala různé varianty podstavců, které jsou u nás dostupné a nejčastěji používané. Skicovala jsem si jejich podoby a dokreslovala jsem do nich skalpy. Přemýšlela jsem nad vhodným tvaroslovím, které by dobře korespondovalo s vystupující částí hlavy s vlasy. Na těchto počátcích jsem obměňovala lesní motivy s mašlemi, protože mi připomínaly dubové listí. Postupem času jsem se začala zaměřovat na jednodušší a čistější tvary.

Obr. 13: návrh podstavce

Obr. 14: návrh podstavce

V dalších svých návrzích jsem se odprostila od celkového tvarosloví podstavců a zaměřila jsem se primárně na samotné dřevo, na jeho charakterizující vlastnosti a obzvláště pak na jeho strukturu. Zkoumala jsem tedy kmeny stromů a jejich přirozené tvary, a však nejvíce mě zaujaly jejich letokruhy. Tento jev má pro mě symbolický význam, znázorňuje plynoucí čas, takže jeho využití bylo pro mne přijatelné.

Zaobírala jsem se tedy skicováním podstavce, jež je vytvořen z čistého kmene. Dále jsem přemýšlela nad využitím materiálu skla. Rozhodla jsem se pro tavenou plastiku, protože má optimální kopírovací vlastnosti.

4.1.1 Výroba podstavce

Samostatná výroba podstavců byla náročná z důvodu řešení problémů s materiály. Na začátku realizace jsem získala ohoblované části kmenů, které jsem musela dlouho brousit drátěným kotoučem, abych získala výraznější strukturu, která se pak odlévala do včelího vosku. Bylo tedy nutné vytvořit ohrádku z hlíny, vyseparovat dřevo. Dále jsem si pak namíchala směs včelího a slévárenského vosku. Ta se pak odlila do připraveného dřeva.

Obr. 15: příprava na odlívání

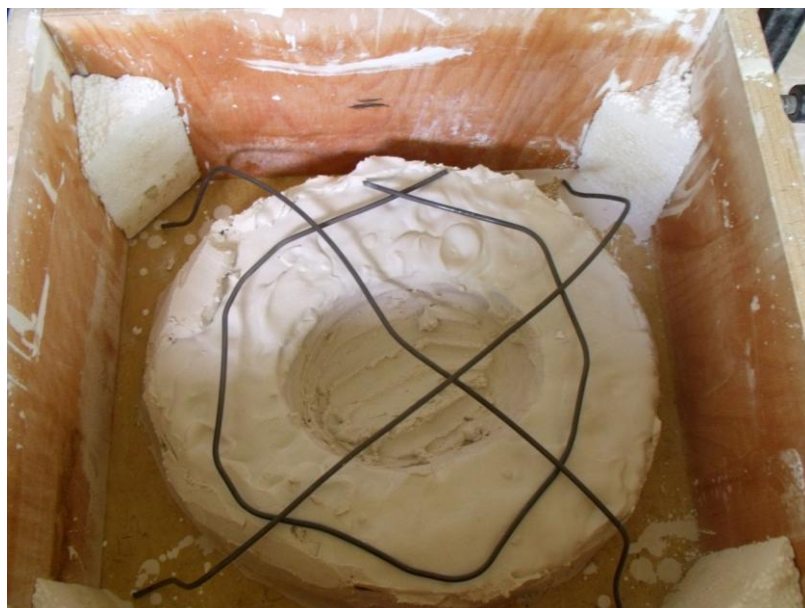

Obr. 16: odlitý vosk

Po vychladnutí jsem sejmula voskový odlitek a vyřezala jsem do něj část hlavy, která bude vyčnívat. Díky hliněné ohrádce se kolem odlitku vytvořil okraj připomínající kůru. Nakonec jsem tento odlitek zalila směsí sádky a písku a vytvořila tak formu pro tavení skla. Tímto způsobem jsem pak pokračovala u všech podstavců.

Obr. 17: odlitek z vosku

Obr. 18: příprava na formu

Obr. 19: utavený podstavec s lebkou

Po utavení skla jsem vsadila část lebky, kterou jsem si vyrobila z plastového materiálu.

Obr. 20: utavený podstavec s lebkou

4.2 Hlava

Ještě před tím, než jsem měla ujasněné tvary a materiály, ve kterých by byla umístěná optická vlákna. Sem si vystříhla z tvrdého papíru nákresy částí lebky, kterou jsem pak aplikovala na sobě a na mých spolužačkách abych měla představu o tom, jaká část hlavy bude potřeba vidět. Podle těchto zkoušek jsem si vyrobila, část lebky z plastického materiálu, který jsem vytvarovala pomocí tzv. vakuovacího stroje.

Obr. 21: řešení hlavy

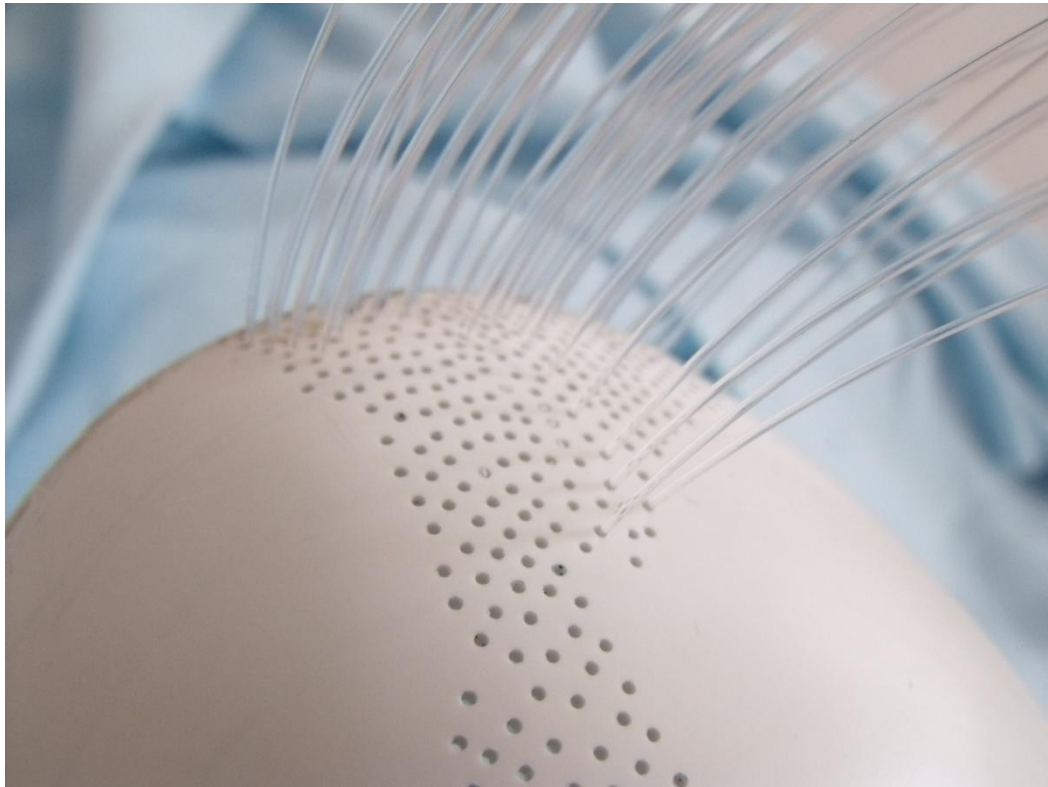
Když jsem se posléze začala zabývat podobou účesu, kreslila jsem první bezvýznamné obrázky, co mně napadly. Uvědomila jsem si, že tento přístup nemá žádný smysl. Tak jsem začínala pátrat a zjišťovat, jaké účesy nosívala moje matka a teta, zeptala se babičky a zjistila jsem, že mamka byla vždy trochu perfekcionista na pořádek, dbala na všechny detaily a nosila prý vlasy pevně svázané v copu.

Moje teta je o pár let mladší a podle slov mé babičky byl problém s jejím česáním. Nikdy se nechtěla česat a byla přesný opak mé mamky, takové divoké dítě. Nosila je většinou rozpuštěné, tak jsem pro ni zvolila volné a zacuchané vlasy. Já nosím zase nejčastěji účes, který jde vidět na prostředním obrázku.

Tyto informace, jsem tedy zpracovala a vytvořila podle nich, účesy z optických vláken.

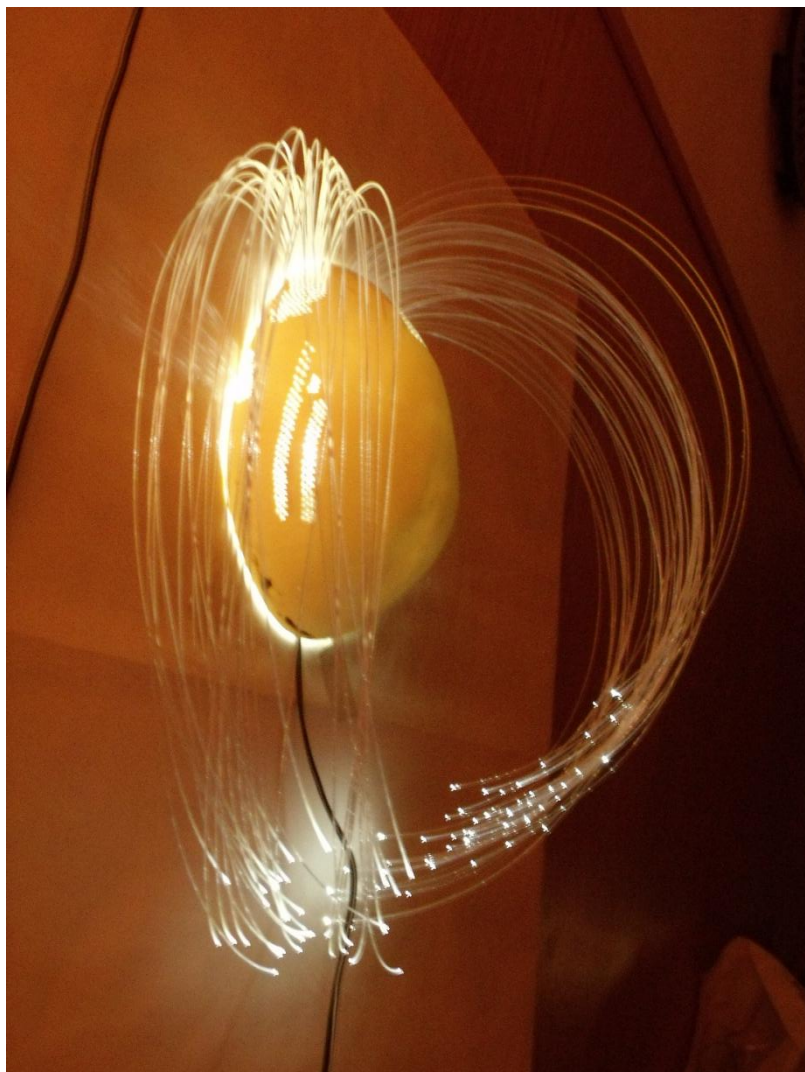
4.2.1 Optická vlákna

Optická vlákna jsem si vybrala, protože jsou čistá a mají výbornou vlastnost vést světlo, který dodává až nadpřirozený vzhled, celému objektu. Jejich využitím, své trofeje zjemňují a očišťují. Díky nim se teď stávají opravdovými trofejemi.

Obr. 22: vpichování optických vláken do plastové lebky

Jak už vyplývá z obrázku, do plastové lebky jsem vyvrtala maličké otvory, do nichž jsem vpichovala postupně vlákna. Uvnitř lebky jsem je pak všechny spojila v jeden svazek a nasvítla jejich konce led diodou.

Obr. 23: zkouška optických vláken

Během realizace jsem zkoušela hlavně vlastnosti optických vláken. Zvláště vodivost světla, výborným efektem pro moji práci, je že, paprsek světla se láme tam kde je narušené vlákno. Takže při tvorbě obtížnějších účesů budou svítit tak, kde se vlákno nalomí a nejenom na jeho konci.

Tyto účesy budou tři, každý bude symbolizovat mně, moji matku nebo moji tetu.

ZÁVĚR

Má bakalářská práce je pro mne posunem vpřed. Díky tomuto volnému tématu jsem objevila nový přístup ve své tvorbě. Pochopila jsem, jakým způsobem mám své myšlenky a pocity realizovat do hmoty.

Dalším přínosem pro mě je, že jsem se naučila používat různé materiály, se kterými jsem doposud nepracovala. Důležitým objevem jsou pro mě optická vlákna. Myslím si, že mají spousty nevyužitých možností, které bych chtěla v příštím roce využít.

Se svými trofejemi jsem velmi spokojená, jejich samotná realizace mě obohatila o množství zkušeností a jsem ráda, že jsem dosáhla svého cíle.

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. 1 – Obr. 2: z mého alba

Obr. 5: http://msmostkov.wbs.cz/uprava_trofeje_srnce.jpg

Obr. 4: Obr <http://forum.hunting-shop.cz>

Obr. 5: <http://www.artinfo.com/news/story/25627/top-five-london/>

Obr. 6: <http://www.tate.org.uk/modern/exhibitions/unilever.htm>

Obr. 7: <http://www.guggenheim.org/new-york/collections/collection-online/show-full/piece/?search=Guggenheim%20Museum%20Bilbao&page=1&f=Institution&cr=3>

Obr. 8: <http://www.oxford-royale.co.uk/articles/modern-art-and-oxford.html>

Obr. 9: http://www.saatchi-gallery.co.uk/artists/artpages/tracey_emin_my_bed.htm

Obr. 10: <http://artnews.org/evakotatkova#7>

Obr. 11: <http://master.ct24.cz/kultura/19932-eva-kotatkova-se-zamysli-nad-existenci-jednotlivce-v-systemu/>

Obr. 12: <http://galerie207.blogspot.com/2011/03/eva-kotatkova.html>

Obr. 13: návrh podstavce

Obr. 14: návrh podstavce

Obr. 15: příprava na odlívání

Obr. 16: odlitý vosk

Obr. 17: odlitek z vosku

Obr. 18: příprava na formu

Obr. 19: utavený podstavec s lebkou

Obr. 20: utavený podstavec s lebkou

Obr. 21: řešení hlavy

Obr. 22: vpichování optických vláken do plastové lebky

Obr. 23: zkouška optických vláken

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Umění 20. století, Karl Ruhrberg, ISBN 80-7209-521-8

Artoday Současné světové umění, Edward Lucie-Smith, ISBN 8085871971

Ženy v umění, Uta Grosenick, ISBN 8072096265

Umělecké styly, školy a hnutí: encyklopedický průvodce moderním uměním / Amy

Dempseyová, ISBN 8072097318

<<http://www.artmuseum.cz>>

<<http://aktualne.centrum.cz>>

<<http://www.grapheion.cz>>

<cs.wikipedia.org>

<<http://louisebourgeois.yolasite.com>>

<<http://veronikawolf.blogspot.com/2008/03/louise-bourgeois.html>>

<<http://www.centrepompidou.fr/education/ressources//ENS-bourgeois-EN//ENS-bourgeois-EN.html#biblio>>

< <http://artycok.tv/>>

< <http://artlist.cz/>>

<<http://www.advojka.cz/>>

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

- ¹ Štefková, Zuzana: *Ženy v umění*. [online]. Dostupné z WWW:
<<http://artlist.cz/?id=164>>
- ² Lang, Čestmír: *Útočím, tedy žiji*. [online]. Dostupné z WWW:
<<http://www.advojka.cz/archiv/2008/15/utocim-tedy-ziji>>
- ³ Beckerová, Ilka: *Louise Bourgeois*. in: *Ženy v umění*, Grosenicková, Uta, ISBN 8072096265 str. 24
- ⁴ Lang, Čestmír: *Útočím, tedy žiji*. [online]. Dostupné z WWW:
<<http://www.advojka.cz/archiv/2008/15/utocim-tedy-ziji>>
- ⁵ Beckerová, Ilka: *Louise Bourgeois*. in: *Ženy v umění*, Grosenicková, Uta, ISBN 8072096265 str. 27
- ⁶ Wolfová, Veronika: *Louise Bourgeois*. [online]. Dostupné z WWW:
<<http://veronikawolf.blogspot.com/2008/03/louise-bourgeois.html>>
- ⁷ Beckerová, Ilka: *Louise Bourgeois*. in: *Ženy v umění*, Grosenicková, Uta, ISBN 8072096265 str. 27
- ⁸ Tracey Emin. [online]. Dostupné z WWW:
<<http://www.whitecube.com/artists/emin/>>
- ⁹ Tracey Emin. [online]. Dostupné z WWW:
<http://www.artmuseum.cz/umelec.php?art_id=1421>
- ¹⁰ Stange, Raimar: *Tracey Emin*. in: *Ženy v umění*, Grosenicková, Uta, ISBN 8072096265 str. 48
- ¹¹ Stange, Raimar: *Tracey Emin*. in: *Ženy v umění*, Grosenicková, Uta, ISBN 8072096265 str. 48
- ¹² Fišr, Martin: *Eva Kořátková – Rozhovor přes stěnu*. [online]. Dostupné z WWW:
<<http://www.kabinett.cz/cs/vystavy/dokumentace/eva-kotatkova>>
- ¹³ Fišr, Martin: *Eva Kořátková – Rozhovor přes stěnu*. [online]. Dostupné z WWW:
<<http://www.kabinett.cz/cs/vystavy/dokumentace/eva-kotatkova>>

¹⁴ Kubačáková, Markéta: *Eva Kořátková*. [online]. Dostupné z WWW:

<<http://artlist.cz/?id=2410>>

¹⁵ Malečková, Dita: *Cena Jindřicha Chalupeckého*. [online]. Dostupné z WWW:

<<http://www.nekultura.cz/vytvarne-umeni-hlavni/cena-jindricha-chalupeckeho.html>>

¹⁶ Kubačáková, Markéta: *Eva Kořátková*. [online]. Dostupné z WWW:

<<http://artlist.cz/?id=2410>>

¹⁷ Fišr, Martin: *Eva Kořátková – Rozhovor přes stěnu*. [online]. Dostupné z WWW:

<<http://www.kabinett.cz/cs/vystavy/dokumentace/eva-kotatkova>>

¹⁸ *Eva Kořátková se zamýšlí nad existencí jednotlivce v systému*. [online]. Dostupné z WWW:

<<http://www.ct24.cz/kultura/19932-eva-kotatkova-se-zamysli-nad-existenci-jednotlivce-v-systemu/>>

¹⁹ Merta, Dan: *Eva Kořátková: Cesta do školy*. [online]. Dostupné z WWW:

<<http://www.stavbaweb.cz/Novinky/Eva-Kotatkova-Cesta-do-skoly.html>>

²⁰ *Eva Kořátková se zamýšlí nad existencí jednotlivce v systému*. [online]. Dostupné z WWW:

<<http://www.ct24.cz/kultura/19932-eva-kotatkova-se-zamysli-nad-existenci-jednotlivce-v-systemu/>>

²¹ *Eva Kořátková se zamýšlí nad existencí jednotlivce v systému*. [online]. Dostupné z WWW:

<<http://www.ct24.cz/kultura/19932-eva-kotatkova-se-zamysli-nad-existenci-jednotlivce-v-systemu/>>

²² *Eva Kořátková – Cesta do školy*. [online]. Dostupné z WWW:

<<http://artycok.tv/lang/cs-cz/eva-kotatkova-cesta-do-skolyeva-kotatkova-a-walk-to-school/324/>>

²³ Těthalová, Gabriela: *Eva Kořátková*. [online]. Dostupné z WWW:

<<http://galerie207.blogspot.com/2011/03/eva-kotatkova.html>>

²⁴ Těthalová, Gabriela: *Eva Kořátková*. [online]. Dostupné z WWW:

<<http://galerie207.blogspot.com/2011/03/eva-kotatkova.html>>